

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

ISSN 2708-9908 Print
ISSN 2708-9916 Online

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК

НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

Збірник наукових праць

Педагогіка

Психологія

Фізична культура і спорт

Фізична реабілітація

Філологія

Історія

HUMANITIES BULLETIN

OF YURI KONDRATYUK NATIONAL UNIVERSITY

Scientific Publications Collection

Pedagogy

Psychology

Physical culture and sport

Physical rehabilitation

History

Philology

Випуск 1-2(7)

*Присвячений 90-річчю Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

Полтава – 2020

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ СПРИЙНЯТТЯ ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

А.О. Агейчева,

*Кандидат педагогічних наук, доцент,
декан гуманітарного факультету
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
e-mail: ageicheva@nipp.edu.ua*

М.С. Купар,

*викладач кафедри загального мовознавства та іноземних мов
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
e-mail: maiia.kupar@gmail.com*

Ж.В. Деркунська,

*викладач спеціальних дисциплін
Полтавського коледжу нафти і газу
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
e-mail: Derkunska@ukr.net*

Стаття присвячена створенню дидактичних матеріалів по самих різних навчальних предметах на різних рівнях дистанційної освіти. Актуальність роботи зумовлена як самим об'єктом дослідження, що досі не підлягав комплексному науковому висвітленню, так і необхідністю встановлення параметрів дидактичних матеріалів, що застосовуються в дистанційному навчанні. В роботі розглядається проблема науково-методичного забезпечення при впровадженні дистанційного навчання. Актуальність роботи зумовлена необхідністю впровадження дистанційного навчання та використанням можливостей, які дає електронне навчання. Досліджено проблему необхідності активізації сприйняття дидактичних матеріалів при дистанційному навчанні

Ключові слова: електронне навчання, інформаційно-комунікативні технології навчання, безперервна освіта дорослих, дистанційне навчання

Постановка проблеми. Дистанційне навчання має багато переваг як соціальних, так і економічних. Дистанційна освіта також має багато переваг для суспільства, хоча вони важче піддаються кількісній оцінці. Незаперечно, що на сьогоднішній день велике значення має отримання якісної вищої освіти. Незважаючи на величезну кількість навчальних закладів у світі, попит на ринку освітніх послуг як і раніше перевищує пропозицію. Дистанційне навчання створює рівні можливості для бажаючих здобути освіту, підвищити кваліфікацію, пройти перепідготовку та знайти роботу. Дана система дозволяє отримати вищу освіту паралельно з основною діяльністю людини, розширює можливості навчання за кордоном, отримання вчених ступенів, визнаних міжнародним освітнім співтовариством [1]. Дистанційна освіта передбачає більш широкі перспективи. Звичайно, рівень необхідності навчання і можливості отримати освіту за допомогою комунікаційних технологій варіюється залежно від економічного розвитку окремо взятої країни [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій та ситуація в світі зокрема підкреслює важливість даної наукової теми. Р.Андерсон, Х.Джанби, Гарі Розенблит, Гаротт Хурадо, а також Томас Петерсон стверджують, що бар'єри, які стоять перед викладачами значно легше здолати, використовуючи онлайн навчання [3-5].

Формулювання цілей статті. Вивчення поточної політики в галузі дистанційного навчання дослідницьких університетів у відношенні до онлайн-матеріалів дистанційних програм є важливим аспектом дослідження. Поширення дистанційного навчання переконує викладачів, адміністраторів та установи, що інституційна політика повинна захищати і підтримувати середовище, що заохочує творчість, продуктивність та академічну свободу. Дослідження активізації сприйняття дидактичних матеріалів при дистанційному навчанні представляє великий науковий і прикладний інтерес.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи способи активізації сприйняття інформації дидактичних матеріалів студентами за допомогою інформаційно-комунікативних технологій, слід зазначити, в першу чергу, необхідність розробки спеціальної програми емоційних реакцій.

Вирішення цієї задачі неможливе без правильного розуміння і використання всіх виразних засобів, які має сучасна навчальна техніка. При цьому слід зазначити, що використовувати сукупність виразних засобів навчальної техніки необхідно з урахуванням певних правил, обумовлених їх специфічними особливостями. Тільки повне та комплексне використання всіх можливостей сучасної техніки може допомогти активізації сприйняття дидактичних матеріалів.

Конкретність мови породжує ще одну складність, яка може позначитися на активності сприйняття студентами інформації.

Між тим, для кращого розуміння в більшості випадків важливі не всі, а тільки деякі ознаки і властивості досліджуваних явищ і предметів. Інші можуть заважати розумінню сенсу. Виникає необхідність виділити з усіх ознак і властивостей найбільш важливі.

Дослідники відзначають, що з цими труднощами мови можна впоратися за допомогою спеціального монтажу дидактичного матеріалу, що дозволяє побудувати чітку програму емоційних реакцій [6]. Саме ці прийоми, використані при створенні дидактичних матеріалів технічних засобів, можуть залучити студентів до співучасті, співпереживання, створити у них позитивну установку до навчання.

Іншими словами, дидактичні матеріали, подані за допомогою цих прийомів можуть допомогти розширити можливості засвоєння інформації. Зокрема, з їхньою допомогою можна формувати навички спостереження. Для цього необхідно, щоб вони містили мотив чи установку, що визначає мету спостереження, потім, виділяючи головне, забезпечували вибірковість спостереження та тлумачили результат спостереження. Можуть вони і передбачати завдання для самостійних спостережень і наступних висновків.

Крім того, подані таким чином дидактичні матеріали можуть бути корисними і для розвитку творчого відтворювання уяви. Окремі виразні прийоми технічних засобів безпосередньо на це і розраховані. Вони, ґрунтуючись на попередніх знаннях студентів, їх досвіді, змушують відтворювати ціле з окремих частин. Слід підкреслити, що при цьому важлива близькість створеного мотиву до змісту розв'язуваної проблеми або пізнавальної задачі. Крім цього для забезпечення стійкого інтересу необхідно, щоб проблемна ситуація не могла бути представлена ніяк інакше, окрім як з допомогою відібраних технічних засобів.

Відзначимо, що створення програми емоційних реакцій студентів - важкий процес, що вимагає глибокого проникнення в психологію, знання законів сприйняття. Облік систем впливу і сприйняття повинен бути найважливішим і невід'ємним компонентом роботи, пов'язаної зі створенням дидактичних матеріалів для дистанційного навчання. Система сприйняття і система впливу повинні визначати композицію інформації і композицію заняття, тому що вони можуть допомогти активізувати засвоєння навчального матеріалу шляхом прямого включення їх у процес пізнання, співтворчості.

Розроблені методи забезпечили створення дидактичних матеріалів та можливість поєднувати рекомендації психологів щодо організації процесу засвоєння. Відомі дидактичні шляхи та умови побудови навчального процесу, а також вимоги загальної теорії управління дозволили здійснювати дистанційне навчання. На даному етапі розвитку дистанційна освіта інтенсивно входить до освітньої сфери, що обумовлюється багатьма перевагами даної педагогічної

системи. Більше того, деякі фахівці вважають таку освіту найбільш ефективною формою навчання людини незалежно від її віку. Створені на основі сучасних носіїв інформації засоби навчання в комплексі з інформаційно-комунікативними технологіями, а також сучасне методичне забезпечення дозволяють самостійно оволодіти навчальним матеріалом, створюючи умови для самостійного засвоєння предметів освітнього циклу. Дистанційне навчання характеризується високим професіоналізмом, прагненням до співробітництва, самореалізації і розвитку, що є по суті наслідком використання комп'ютерного навчання та сучасних засобів комунікації. Систематизування та проведення аналізу існуючих практик та методів забезпечення якості дистанційного навчання створюють необхідну основу для наукових доробок. Вивчення концептуальних ідей дистанційної освіти за кордоном, визначення подальших перспектив розвитку вітчизняної практики впровадження інформаційно-комунікативних технологій у дистанційній освіті дорослих є важливим аспектом дослідження.

Проблема вивчення досвіду створення і розвитку дистанційної освіти в Україні, а також в інших країнах, та можливості використання прогресивних ідей в Україні є багатоаспектною. Електронне навчання є однією з прогресивних форм освіти широких верств населення. Воно є одним із головних шляхів інформатизації і автоматизації освіти та використання новітніх технологій у навчанні, служить підвищенню ефективності освіти. Організація якісної дистанційної освіти позитивно впливає на інтелектуальний потенціал держави. Сьогодні Україна має шанс активно приєднатися до цього процесу та проводити дослідження у напрямках розробки стандартів, форм і методів такого типу навчання. Дослідження обумовлене проблемою забезпечення якості дистанційної освіти дорослих. Головне в організації дистанційної форми навчання - створення електронних курсів, розробка дидактичних основ дистанційного навчання, підготовка тьюторів.. Активне запровадження дистанційних інновацій у педагогічну практику дає можливість обговорити деякі проблеми дистанційної освіти в Україні. [7].

Висновки. Визначено, що технічні засоби повинні забезпечувати програму роботи студентів над змістом навчального матеріалу (програму процесу його засвоєння), поєднання функцій навчання і виховання, посилення можливості контролю і самоконтролю за процесом і його результатами процесу засвоєння знань, допомога в реалізації ідей диференційного і проблемного навчання. Однак, слід зауважити, що сьогодні, говорячи про дистанційне навчання і вирішуючи проблеми його впровадження в практику, провідні вчені значну увагу приділяють в основному аспектам інформаційного обміну. Важливість дистанційної освіти полягає в здатності найбільш адекватно і гнучко реагувати на освітні потреби суспільства і забезпечувати

реалізацію конституційного права на освіту кожного громадянина країни. Перспективи подальшого дослідження можуть бути пов'язані з вивченням особливостей організації дистанційної освіти, порівнянням вітчизняних і зарубіжних технологій дистанційного навчання, розробками новітніх форм і методів дистанційної освіти. На сьогоднішньому етапі розвитку дистанційна освіта інтенсивно входить до освітньої сфери, що обумовлено багатьма перевагами цієї педагогічної системи. Більше того, деякі фахівці вважають таку освіту найбільш ефективною формою навчання людини незалежно від її віку. Створені на основі сучасних носіїв інформації засоби навчання в комплексі з інформаційно-комунікативними технологіями, а також сучасне методичне забезпечення дозволяють самостійно оволодіти навчальною діяльністю, створюючи умови для самостійного засвоєння предметів навчального циклу. Дистанційне навчання характеризується високим професіоналізмом, прагненням до співробітництва, самореалізації й розвитку, що є, по суті, наслідком використання комп'ютерного навчання та сучасних засобів комунікації.

Список використаних джерел

1. Swedish Agency for Networks and Cooperation in Higher Education [Електронний ресурс]. *Frequently asked questions*. FAQ. Retrieved June 7, 2020. Режим доступу : <http://english.netuniversity.se/page/4888/faq.htm>
2. Swedish National Agency for Higher Education [Електронний ресурс] Kartläggning av distansverksamheten vid universitet och högskolor. årsrapportering av ett regeringsuppdrag, 2020. Режим доступу : www.hsv.se.
3. Tait, A. What are open universities for? In Open Learning. *The Journal of Open and Distance Learning*. 2008. No. 23 (2). P. 85-93.
4. Swedish patent and registration office [Електронний ресурс]. режим доступу: [prv.se/programs and distance courses](http://prv.se/programs%20and%20distance%20courses).
5. Rovai, A. P. Why some distance education programs fail while others succeed in a global environment. *Internet and Higher Education*. 2010. No. 13. P. 141-147.
6. Rennie, F. Jóhannesdóttir S., Kristinsdóttir S. Re-Thinking Sustainable Education Systems in Iceland: The Net-University Project / F. Rennie,. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. 2011. No. 12 (4). P. 88-104.
7. Агейчева А.О. Головні аспекти реформування дистанційного навчання та етапи розвитку системи вищої освіти Швеції. *Імідж сучасного педагога*. 2017. № 4/2 (173). С. 47-50.

Ageicheva A.O., Kupař M.S., Derkunska Zh.V.

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL SUPPORT AND DIDACTIC MATERIALS PERCEPTION ACTIVATING METHODS IN DISTANCE LEARNING

Currently, distance education provides a unique opportunity to provide professional training. Student is provided with a free remote access to internal network of universities or colleges for advice, information on requirements for performance reporting documents, studies submitted to control, the list of recommended books. Analysis of educational literature can note some general trends in the approach to the allocation of key teaching principles and their classification by different researchers.

This trend is in trying to reach a determination and formation of didactic principles as a result of consideration of the structural theory of pedagogy given the complexity of the object. As a result, it can be identified as the most clearly reflects the dialectics of categories of scientific and pedagogical knowledge and the following system groups didactic principles which are the basis for the organization of the learning process. Their essence is that the learning content and activities of participants in the learning process should allow to identify the methodology and show it as a basis for the development of scientific knowledge and its application in practice. E-learning is one of the progressive forms of education. It is one of the main ways of information and automation education and the use of new technologies in learning is more effective education.

Organization of quality distance education has a positive effect on the intellectual potential of the state. Today Ukraine has a chance to join the process and conduct research in the areas of standards development, forms and methods of this type of training. The research problem due to quality distance education. The main organization in distance learning is creating e-courses, developing teaching the basics of distance learning, training teachers-tutors. Active introduction of innovations in distance teaching practice gives the opportunity to discuss some problems of distance education in Ukraine.

Prospects for further research may be related to the study of the organization of distance education, comparison of domestic and foreign technologies of distance learning, development of new forms and methods of distance education. At the present stage of development, distance education is intensively included in the educational sphere, which is due to many advantages of this pedagogical system.

Keywords: *electronic equipment, information and communication technologies, lifelong education for grown-ups, distance learning*

Стаття надійшла до редакції 30.11.2020 р.